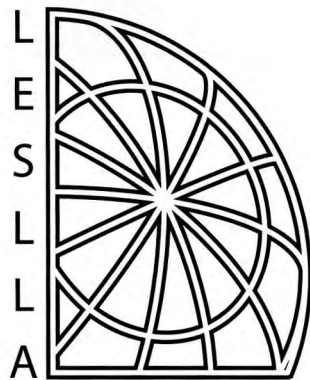

LESLLA 2009: dromen als uitgangspunt

Regelmatig bericht *ALFA-nieuws* over het LESLLA-platform, een internationaal gezelschap van deskundigen die allemaal werken met 'Low Educated Second Language and Literacy Learners', in onderzoek, beleid of (les)praktijk. Ook in 2009 ontmoette deze groep elkaar weer om informatie uit te wisselen. Ditmaal vond het symposium eind september plaats in Canada. *ALFA-nieuws* was er bij.

DANIELLE BOON/UNIVERSITEIT VAN TILBURG

LESLLA startte in 2005 in Tilburg met het eerste internationale symposium over alfabetisering en tweede taal-onderwijs aan laagopgeleiden. Het tweede symposium vond in de Verenigde Staten (2006) plaats, het derde in Groot-Brittannië (2007), het vierde in België (2008), het vijfde in Canada (2009) en dit jaar wordt het zesde in Duitsland (Keulen) gehou-

den. Voordeel van het steeds wisselen van gastland is dat je zo een goed beeld krijgt van het werk ter plaatse, aangevuld met informatie over nieuwe ontwikkelingen elders. Canada, integratieland bij uitstek, heeft veel ervaring opgedaan met alfabetisering en tweedetaalonderwijs aan laagopgeleide volwassenen. Het bleek een goede setting voor een LESLLA-symposium.

Net als andere jaren bood het symposium ook deze keer presentaties over zowel beleid, praktijk als onderzoek. Voordeel van het combineren van onderwerpen op deze drie terreinen is dat het aan iedereen duidelijk maakt hoe deze altijd samenhangen. Landelijk beleid biedt de kaders voor de onderwijspraktijk, en het maken van goed beleid kan niet zonder gede- gen kennis van die praktijk en van

resultaten van uitgevoerd onderzoek. De kwaliteit van het onderwijs kan worden verbeterd door het gebruik van onderzoeksresultaten. Enkele presentaties van het LESLLA-symposium in Canada worden hieronder kort weergegeven.

Levensverhalen en zelfportretten

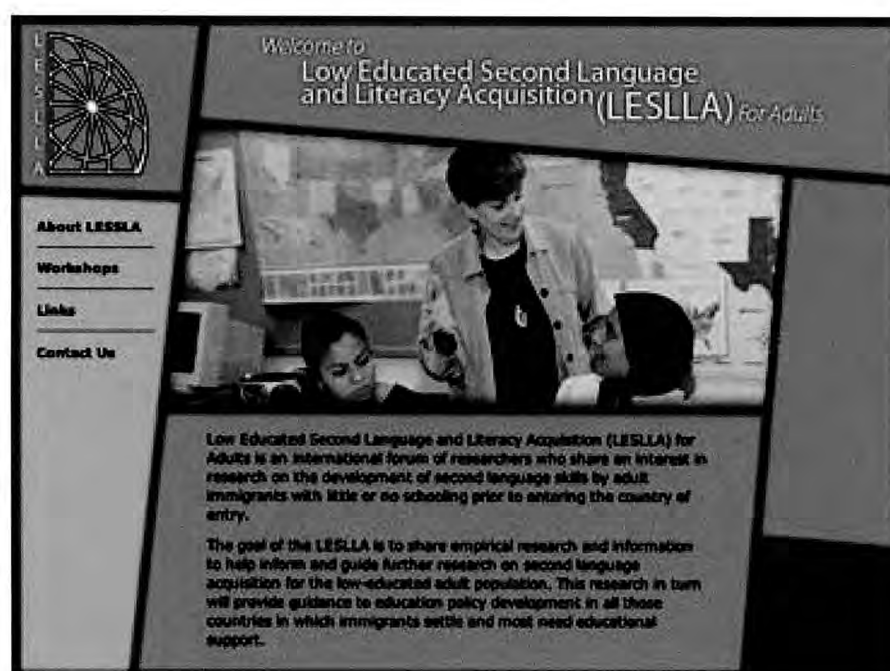
Heide Spruck Wrigley zette ons meteen op scherp met haar onderzoek naar migranten- en vluchtelingenjongeren in Canada, laagopgeleid en met een slechte beheersing van de tweede taal¹. Vaak hebben zij een broertje dood aan lezen, maar allemaal hebben ze leesvaardigheid nodig bij hetgeen ze in hun leven willen bereiken: leuk werk vinden dat hen licht en genoeg geld verdienen om hun leven te kunnen bekostigen. Hoe krijg je deze jongeren enthousiast over iets waar ze hun leven lang al een hekel

aan (denken te) hebben? Haar ervaring is dat dat alleen lukt als het lezen direct aansluit bij wat deze jongeren inspireert. Geen docenten dus die materiaal voor hen selecteren, maar de jongeren zelf die eerst hun droom formuleren en daar vervolgens leesmateriaal bij zoeken/maken. Geen groepslessen dus, maar individuele leerplannen met - als het moet - tweetalige mentoren en een 'buddy'-systeem. Centraal in de individuele leerplannen staat het levensverhaal van de cursist, bijvoorbeeld als tijdlijn met hoogte- en dieptepunten, zelfportretten, cruciale gebeurtenissen. Eigen kennis die al is opgebouwd wordt verbonden aan de tweede taal die deels nog geleerd moet worden. Daarmee heeft alles wat de cursisten leren direct betekenis, want het gaat over henzelf, hun leven, de dingen die ze doormaakt hebben, hun eigen toekomstplannen en -dromen. Deze aanpak is vast herkenbaar voor ALFA-nieuws-lezers, gewend als zij zijn met volwassen leiders te werken: ook hier is het immers van belang aan te sluiten bij door leiders zelf opgedane ervaringen. Verder pleitte Spruck Wrigley voor veel aandacht voor expliciet leren ('metacognitieve strategieën') en expliciet doceren ('Welke drie dingen wil je dat je leiders vandaag meenemen uit de les?').

Blitse schoenen en de huur

Alan Williams liet ons zien hoe hij en zijn collega's hetzelfde soort principes in Australië toepassen in T2-onderwijs

aan jonge vluchtelingen. Ze maken lesmateriaal met veel videofilmmpjes met voor deze leerders zeer herkenbare situaties²: je appartement moeten delen met huisgenoten en geconfronteerd worden met hun (soms) rare gewoonten en gerechten, je geld uitgeven aan blitse schoenen en vervolgens je huur niet kunnen betalen, even naar de pinautomaat want vanavond een spannende date en er dan achter komen dat je je 'maximum rood staan' hebt bereikt, enzovoort. Dit gevarieerde dvd-materiaal bevat voor deze jongeren bekende onderwerpen (zoals 'jouw vrije tijd', 'jouw geld', 'jouw communicatie' en 'jouw werk/studie') die met humor worden gebracht. Het materiaal wordt door

veel vluchtelingenjongeren dan ook enthousiast gebruikt.

Stephen Reder nam ons mee op reis langs dertig jaar onderzoek naar alfabetisering en tweedetaalonderwijs. Hoe divers ook de doelgroepen, Liberianen, Hmong, vluchtelingen in de VS, één van de dingen waar men steeds meer inzicht in kreeg, was het grote belang van geletterdheid in de eerste taal voor leersucces in een tweede taal. Het meest recente onderzoeksproject waar Reder bij betrokken was besloeg vier jaar onderwijs Engels als tweede taal aan volwassenen. Bijzonder was dat er vier jaar lang gefilmd mocht worden in het klaslokaal. Dit leverde 3600 uur (!) videomateriaal op dat beschikbaar komt

V A N O V E R D E G R E N S

op internet: een schat aan materiaal voor verder onderzoek³.

Deze presentaties ontlokten aan deelnemers uit niet-Engelstalige landen de verzuchting 'Wat een rijkdom! Als we toch eens voor de "kleinere" talen net zoveel materiaal beschikbaar hadden als voor Engels als tweede taal...'

Lezen in de eerste taal

Ook Gunna Funder Hanssen uit Denemarken pleitte voor goed leesonderwijs in de eerste taal omdat die Trigeletterdheid zo bepalend is voor het verdere leren. Stap voor stap toonde zij aan dat wat je al snapt vanuit je eerste taal ook veel makkelijker te verwerven is bij het leren van een tweede taal.

Impliciete kennis over fonologie, spelling, morfo-syntactisch bewustzijn, strategische en sociolinguïstische vaardigheden: ontbreekt dit alles bij je Tr-beheersing, dan kun je het ook niet inzetten bij het leren van een tweede taal. Het lijkt simpel, en volgens Funder Hanssen is het dat ook: leesonderwijs in de Tr zou geen punt van (politieke) discussie moeten zijn, het is gewoon een onderwijsdoel dat los zou moeten staan van politieke voorkeuren. Zo kwamen er in drie dagen veel interessante onderwerpen aan bod waarbij docenten, onderzoekers en beleidsmedewerkers in geanimeerd gesprek raakten en veel van elkaar leerden. Verschillende discussies werden daar-

na zoals gewoonlijk nog voortgezet via de e-mail, en veel van de in Canada gegeven presentaties verschenen inmiddels op de LESLLA-website⁴. Deze website zal in de loop van 2010 ook deels in het Nederlands beschikbaar zijn.

¹ Zie: www.youthliteracy.ca

² Zie voor docentenhandleiding: http://www.ameprc.mq.edu.au/resources/classroom_resources/get_wise2

³ Zie voor informatie over toegang: http://www.labschool.pdx.edu/maelc_access.html

⁴ www.leslla.org

S I G N A L E M E N T E N

Oproep

Van de Zij-instromers Opvang Zeeburg in Amsterdam kwam het volgende verzoek binnen: wij zijn aan het uitbreiden en komen leesboekjes tekort van de methode *Lezen doe je overal* van Zwijsen. Helaas zijn deze boekjes niet meer te bestellen. Misschien is er een school die deze boekjes nog heeft liggen en ze niet meer gebruikt.

U kunt contact opnemen met:

Janneke Wormhoudt
Zij-instromers Opvang Zeeburg
Bataviastraat 24
1095 ET Amsterdam
020-6635649
olympus2202@hotmail.com

'Op zoek naar Alfa-rechtvaardigheid'

Op vrijdag 19 maart 2010 organiseert de werkgroep alfabetisering van de Beroepsvereniging NT2 een studiedag gericht op knelpunten binnen het alfabetiseringstraject en de aansluiting met het inburgeringstraject (zie *ALFA-nieuws* 4, 2009). De studiedag richt zich op de meer ervaren docent. De inschrijving is op moment van schrijven nog niet geopend, maar u kunt daarvoor de website van de beroepsvereniging raadplegen: www.BVNT2.org.